

Ткачук В. П. – к. с-г. н., доц., Шуляр А. Л., к. с-г. н.
Житомирський НАЕУ, Житомир, Україна

ОЦІНКА М'ЯСНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ БУГАЙЦІВ РІЗНИХ ГЕНОТИПІВ ЗА ІНДЕКСАМИ М'ЯСНОСТІ

Жива маса є однією із основних ознак м'ясної продуктивності тварин. Однак найбільш точно останню оцінюють за величиною маси туші і забійної маси. Для оцінки м'ясності тварин широко використовуються індекс м'ясності, мускульно-кісткове відношення та індекс м'язової тканини.

Багаточисельні дослідження показують, що велика рогата худоба будь-яких порід при інтенсивному і правильному вирощуванні може досягти високої м'ясної продуктивності. Але при однакових умовах вирощування і утримання тварини м'ясних порід і помісі, отримані від схрещування особин різних порід великої рогатої худоби, швидше відгодовуються, дають вищий забійний вихід з кращим співвідношенням їстівних і неїстівних частин, швидше та економніше переробляють різні корми в продукцію, мають ніжніше і смачніше м'ясо, порівняно з ровесниками молочних і молочно-м'ясних порід.

Дослідження проведені на бугайцях, одержаних від схрещування корів української чорно-рябої молочної породи з бугаями вітчизняних м'ясних порід (господарство „Полісся” Овруцького району Житомирської області). Для проведення дослідів було сформовано 5 груп тварин: I – бугайці української чорно-рябої молочної породи, II, III, IV і V – помісні бугайці, отримані від схрещування

корів української чорно-рябої молочної з бугаями відповідно поліської м'ясної, симентальської м'ясної, української м'ясної та волинської м'ясної порід. Годівлю піддослідних тварин проводили за раціонами, прийнятими в даному господарстві і характерними для зони Полісся України. Облік спожитих кормів здійснювали шляхом вирахування різниці між масою заданих кормів і їх залишків один раз в місяць, а при зміні раціону під час проведення контрольної годівлі – за методикою ВНИИМС.

Забійні та м'ясні якості тварин вивчали за результатами забою за методиками ВІТу, ВНИИМС та Г. Т. Шкурина та ін. З кожної групи забивали по 3 бугайці у віці 12,5 і 16 місяців. Передзабійну живу масу визначали після 24-годинної голодної витримки в умовах м'ясокомбінату. Забій тварин, обробку туш і шкіри та обвалку туш проводили за технологією, що прийнята на м'ясокомбінаті.

Кінцевим результатом оцінки м'ясної продуктивності тварин є їх контрольний забій. Проте узагальнюючим показником з оцінки великої рогатої худоби за м'ясною продуктивністю є відносний показник – вихід маси парної туші. За результатами контрольного забою піддослідних бугайців встановлено, що за основними показниками м'ясної продуктивності між тваринами різних груп у 12,5-місячному віці спостерігалися відмінності.

За передзабійною масою у 12,5-місячному віці між бугайцями I і II групи різниця складала 61,2 (P<0,001), I і III – 77,1 (P<0,001), I і IV – 39,2 (P<0,01) та I і V – 33,3 кг (P<0,01), за масою парної туші – відповідно 42,5 (P<0,001), 50,2 (P<0,001), 31,9 (P<0,01) та 27,8 кг (P<0,001), за виходом туші 4,2% (P<0,01), 3,9 (P<0,001), 4,8 (P<0,01) та 4,5% (P<0,01), за масою внутрішнього жиру – 0,8 (P<0,05), 0,5, 1,1 (P<0,05) та 0,7 кг (P<0,10), за забійною масою – 43,3 (P<0,001), 50,7 (P<0,002), 33,0 (P<0,02) та 28,5 кг (P<0,001) і за забійним виходом – 4,2 (P<0,01), 3,7 (P<0,01), 5,0 (P<0,001) та 4,6% (P<0,001).

У 16-місячному віці тварин I групи поступалися за передзабійною масою ровесникам II групи на 44,8 (P<0,01), III – на 56,2 (P<0,002), IV – на 35,3 (P<0,001) та V – на 39,1 кг (P<0,001), за масою парної туші – відповідно на 41,2 (P<0,001), 39,8 (P<0,01), 31,3 (P<0,001) та 34,4 кг (P<0,001), за виходом туші – на 5,0 (P<0,001), 2,8 (P<0,001), 3,7 (P<0,001) та 4,0% (P<0,001), за масою внутрішнього жиру – на 1,5 (P<0,02), 3,1 (P<0,001), 0,7 (P<0,01) та 2,2 кг (P<0,001), за забійною масою – на 42,7 (P<0,001), 42,9 (P<0,002), 32,0 (P<0,001) та 36,6 кг (P<0,001) і за забійним виходом – на 5,2 (P<0,001), 3,3 (P<0,001), 3,7 (P<0,001), 4,4% (P<0,001).

Аналізуючи показники, які характеризують морфологічний склад напівтуш помісних бугайців, спостерігаємо істотну мінливість залежно від генотипу та віку. Одержані дані свідчать, що маса всіх тканин у піддослідних тварин з віком збільшувалася. Це збільшення у бугайців різних генотипів проходило неоднаково. Так, маса м'якоті півтуш в 16-місячному віці, порівняно з 12,5-місячним віком, у тварин I групи збільшилася на 21,6 (P<0,001), II – на 23,1 (P<0,001), III – на 20,0 (P<0,001), IV – на 21,6 (P<0,001) та V п'ятої – на 25,4 кг (P<0,001), маса кісток – відповідно на 3,3 (P<0,05), 0,7, 1,4 (P<0,10), 2,5 і 1,5 кг (P<0,01) та маса сухожилок – на 0,4, 0,2, 0,6, 0,2 і 0,1 кг. За масою м'якоті у 16-місячному віці бугайці II групи переважали тварин I на 17,0 (P<0,001), III – на 16,6 (P<0,001), IV – на 12,0 (P<0,001) і V – на 14,1 кг (P<0,001). У тварин різних генотипів з віком ріст м'якоті проходив

інтенсивніше росту кісток. Тому вихід м'якоті на 1 кг кісток з віком бугайців зростає. Цей показник найвищим був у тварин V групи, а найменший – у бугайців контрольної групи.

Площа м'язового вічка у 12,5-місячному віці найменшою була у бугайців української чорно-рябої молочної породи, а найбільшою – у тварин V групи. Різниця за цим показником між ними складала 18,67 см² (P<0,01), а у 16-місячних тварин – 22,91 см² (P<0,02).

Найвища відносна маса м'якоті у 12,5-місячному віці була у тварин III, а у 16-місячному віці – у бугайців II і III групи.

Для оцінки м'ясності тварин обраховано індекс м'ясності, мускульно-кісткове відношення, та індекс м'язової тканини. Результати наших досліджень показують, що з віком піддослідних бугайців індекси м'ясності зростали. Найвищими вони були у тварин усіх дослідних груп у 16-місячному віці. З 12,5- до 16-місячного віку у бугайців I групи індекс м'ясності зріс в 1,24, мускульно-кісткове відношення – в 1,23 та індекс м'язової тканини – в 1,17 разів, II – відповідно в 1,38; 1,37 і 1,25, III – в 1,28; 1,25 і 1,09, IV – в 1,23; 1,23 і 1,19 та V – в 1,40, 1,38 і 1,26 разів.

Таким чином, результати наших досліджень показують, що найвищою м'ясною продуктивністю у 16-місячному віці характеризувалися помісні бугайці, одержані від схрещування корів української чорно-рябої молочної породи з бугаями поліської та української м'ясної порід.

Помісі відзначалися більш важкими і повном'ясними тушами, порівняно з чистопородними ровесниками української чорно-рябої молочної породи. Різниця за масою парної туші у 16-місячному віці на користь помісей з поліською м'ясною породою складала 41,2 (P<0,001), з сибірякською м'ясною – 39,8 (P<0,01), з волинською м'ясною – 31,3 (P<0,001) та з українською м'ясною – 34,4 кг (P<0,001), а за виходом туші – відповідно 5,0 (P<0,001), 2,8 (P<0,001), 3,7 (P<0,001) і 4,0% (P<0,001).

Помісні тварини характеризувалися вищим забійним виходом, порівняно з бугайцями контрольної групи. Їх туші мали кращу омускуленість і були високоякісними за морфологічним складом. За виходом м'якоті у 16-місячному віці тварини I групи поступалися ровесникам II на 17,0 (P<0,001), III – на 16,6 (P<0,001), IV – на 12,0 (P<0,001) і V – на 14,1 кг (P<0,001).

Згідно індексів оцінки м'ясності найвищою м'ясною продуктивністю характеризувались бугайці V групи, а найнижчою – тварини I групи. Необхідно відмітити, що за всіма трьома індексами отримана однакова оцінка м'ясної продуктивності.